

Odločba Višjega sodišča RS: VDS Sklep Pdp 1048/2002

Zbirni podatki

Evidenčna številka: VDS02757

Sodišče: Višje delovno in socialno sodišče Ljubljana

Oddelek: Oddelek za individualne in kolektivne spore

Datum: 4.3.2004

Področje: DELOVNO PRAVO

Institut: prenehanje delovnega razmerja - trajni presežek - arbitraža

[Povezava do dokumenta na portalu IUS-INFO](#)

Povezave

Zveza: ZDR (1990) člen 35, 35/5. ZSDU člen 98, 98/1, 98/1-2.

Besedilo

Jedro:

Zakonitost sklepa o prenehanju delovnega razmerja (trajni presežek) je odvisna od tega, ali je bil program reševanja trajno presežnih delavcev veljavno sprejet. Program reševanja trajno presežnih delavcev velja za sprejetega, če svet delavcev ne sproži postopka za arbitražo v 8. dneh oziroma če v nadaljnjih 8. dneh po imenovanju arbitražna komisija o sporu ne odloči.

Postopek pred arbitražno komisijo se lahko sproži po 5. odstavku 35. člena ZDR oziroma po 2. alineji 1. odstavka 98. člena ZSDU. Pri tem ne gre za dva različna postopka, ampak le za različne razloge, zaradi katerih je možno sprožiti spor pred arbitražo. V obeh primerih postopek poteka po določbah ZSDU.

Izrek:

Pritožbi se ugotovi, sodba sodišča prve stopnje se razveljavi in se zadeva vrne sodišču prve stopnje v novo sojenje.

Obrazložitev:

Sodišče prve stopnje je z izpodbijano sodbo zavrnilo zahtevek, s katerim je tožnik uveljavljal razveljavitev sklepov tožene stranke z dne 27.10.2000 in 5.12.2000 o prenehanju delovnega razmerja, ugotovitev, da ni trajno presežni delavec, vrnitev nazaj na delo in priznanje vseh pravic iz delovnega razmerja, vključno s plačilom plače za IV. tarifni razred in plačilom davkov in prispevkov, za čas od 15.12.2000 pa plačilo razlike v plači, vse z zakonitimi zamudnimi obrestmi od zapadlosti neto zneskov do plačila. Glede stroškov postopka je odločilo, da krije vsaka stranka svoje.

Zoper sodbo se pritožuje tožnik, ki uveljavlja vse tri pritožbene razloge iz 1. odstavka 338. člena Zakona o pravnem postopku (ZPP, Ur.l. RS št. 26/99, 96/2002, 2/2004). Navaja, da je sodišče prve stopnje zagrešilo absolutno bistveno kršitev določb postopka, saj sodbe ni mogoče preizkusiti, ker nima razlogov o odločilnih dejstvih in ker so razlogi sodbe v nasprotju z listinami. Sodišču prve stopnje očita tudi napačno ugotovljeno dejansko stanje v zvezi z dokončnostjo programa reševanja trajno presežnih delavcev. Meni, da je zmotno zaključilo, da je postal program reševanja trajno presežnih delavcev dokončen dne 19.7.2000 in ne

še le z umikom arbitražnega postopka dne 30.5.2001. Ker program ni postal dokončen, tožena stranka izpodbijanih sklepov sploh ne bi smela izdati. Sklepi, izdani na podlagi programa, ki ni veljavno sprejet, so nezakoniti. Poleg tega pa je tožnik invalid III. kategorije, zato je imel pred nastopom dela pri drugem delodajalcu pravico do zdravniškega pregleda. Iz opisa delovnih nalog namreč izhaja, da novo delovno mesto ni povsem enako, kot prejšnje, zato bi bilo treba pred prerazporeditvijo ugotoviti, ali je zmožen za opravljanje dela na novem delovnem mestu. Predlaga, da pritožbeno sodišče pritožbi ugodi, sodbo sodišča prve stopnje spremeni ter zahtevku tožnika ugodi, podredno pa, da jo razveljavi in zadevo vrne sodišču prve stopnje v novo sojenje.

Tožena stranka v odgovoru na pritožbo navaja, da je bil arbitražni postopek sprožen po Zakonu o sodelovanju delavcev pri upravljanju (ZSDU, Ur.l. RS št. 42/93) in ne po Zakonu o delovnih razmerjih (ZDR, Ur.l. RS št. 14/90, 5/91, 71/93). Tožnik noče priznati, da gre za dva različna postopka. Za potrebe arbitražnega postopka je Delovno sodišče v Celju imenovalo arbitra, ki fizično sploh ne obstaja. Sindikat arbitraže ni sprožil, ampak le svet delavcev, ki jo je tudi umaknil. Predlaga zavrnitev pritožbe.

Pritožba je utemeljena.

Pritožbeno sodišče je preizkusilo izpodbijano sodbo v mejah pritožbenih razlogov, pri čemer je po uradni dolžnosti pazilo na bistvene kršitve določb postopka iz 2. odst. 350. člena ZPP in na pravilno uporabo materialnega prava. Ugotovilo je, da je sodišče prve stopnje napačno uporabilo materialno pravo in posledično nepopolno ugotovilo dejansko stanje. Očitane absolutne bistvene kršitve določb postopka ni zagrešilo, saj ima sodba razloge o odločilnih dejstvih, le da so ti razlogi napačni. Napačno razlogovanje pa ne predstavlja bistvene kršitve določb postopka.

Iz izpodbijane sodbe izhaja, da je svet delavcev odklonil soglasje, kot ga predvideva ZSDU in sprožil postopek arbitraže, ki ga je 30.5.2001 umaknil. Sodišče prve stopnje je štelo, da je ta arbitraža lahko odločala le o tem, ali je bilo soglasje sveta delavcev pravilno odklonjeno, kljub sproženemu arbitražnemu postopku, ker je

potekal po določilih ZSDU, pa se je program lahko izvajal naprej. Postavilo se je na stališče, da arbitražni postopek po ZDR ni bil sprožen ter da je postal program dokončen dne 27.7.2000, 8 dni po sprejemu. Sodišče prve stopnje je ugotovilo, da je program lahko predstavljal zakonito podlago za izdajo izpodbijanih sklepov, da je bil postopek izveden zakonito, da je bil tožnik pravilno opredeljen za trajno presežnega delavca in da je z zagotovitvijo ustrezne zaposlitve pri drugem delodajalcu tožena stranka izpolnila vse obveznosti, ki jih ji nalaga zakon.

Pritožbeno sodišče ugotavlja, da je sodišče prve stopnje napačno opredelilo naravo arbitražnega postopka, za katerega ugotavlja, da je bil sprožen. Po 5. odstavku 35. člena ZDR lahko v primeru, ko organ upravljanja sprejme program reševanja trajno presežnih delavcev in pri tem ne upošteva stališč, mnenj in predlogov sindikata in delavskega sveta ali drugega organa, ki predstavlja delavce, delavski svet ali drug organ, ki predstavlja delavce, če gre za prenehanje večjega števila delavcev, sproži postopek pred arbitražno komisijo. Po 2. alineji 1. odstavka 98. člena ZSDU pa se lahko sproži arbitraža tudi v primeru, ko istočasno svet delavcev zadrži odločitev delodajalca, če le-ta ne seznani sveta delavcev ali ne zahteva skupnega posvetovanja v primeru zmanjšanja števila delavcev. Pri tem ne gre za dva različna postopka, ampak le za različne razloge, zaradi katerih je možno sprožiti spor pred arbitražo. V obeh primerih gre za spor med svetom delavcev in delodajalcem. Razlika je le v tem, da mora v primerih, ki jih predvideva ZDR, arbitražna komisija odločiti v 8 dneh po imenovanju, za primere, ki jih predvideva ZSDU pa ta rok ni določen. V obeh primerih mora biti sprožen arbitražni postopek s strani sveta delavcev v 8 dneh po seznaitvi s sprejemom odločitve delodajalca.

Ugotovitev, da je bil v spornem primeru sprožen arbitražni postopek iz razlogov, navedenih v ZSDU, nima podlage v spisovnih podatkih. Zlasti je napačno stališče sodišča prve stopnje, da je arbitraža lahko odločala le o tem, ali je svet delavcev upravičeno odklonil soglasje k programu reševanja trajno presežnih delavcev. Soglasje namreč sploh ni bilo predmet arbitražne presoje; tudi, če bi bilo, pa bi v tem primeru arbitražni postopek sprožil delodajalec in ne svet delavcev. Iz zapisnika sveta delavcev z dne 25.7.2000 izhaja, da se arbitražni postopek sproža zato, ker v programu niso bila upoštevana stališča, mnenja in predlogi sveta delavcev, torej iz razlogov, predvidenih v ZDR. Tudi v primeru sprožene arbitraže iz teh razlogov postopek poteka po določbah ZSDU (99. do 106. člen). Ni mogoče tudi mimo dejstva, da je bil arbitražni postopek sprožen po tem, ko je bil svet delavcev sezanjen s programom reševanja presežnih delavcev in ko je bil povabljen k skupnemu posvetovanju. V tem primeru ni mogoče govoriti, da je bil sprožen iz razlogov, naštetih v ZSDU (2. alineja 1. odstavka 98. člena).

Sodišče prve stopnje se zaradi napačne opredelitve do narave sproženega arbitražnega postopka ni ukvarjalo z ugotavljanjem, kdaj je bil arbitražni postopek dejansko sprožen in ali je arbitražna komisija, če je bila imenovana, odločila v roku 8 dni po imenovanju. Po 102. členu ZSDU mora tisti, ki sproži arbitražni postopek, s predlogom o začetku arbitražnega postopka imenovati

tudi svojega arbitra. Arbitražni postopek torej velja za sproženega, če sta izpolnjeni dve predpostavki: predlog za začetek postopka in imenovanje svojega arbitra. Svet delavcev je dne 25.7.2000 sprejel sklep, da sproža spor pred arbitražo, da se arbitražni postopek zadrži do zaključka postopka pomirjanja, ki ga je sprožil sindikat in da bo svojega arbitra imenoval najkasneje pred zaključkom postopka pomirjanja. Sodišče prve stopnje ni ugotovilo, kdaj je bil arbitražni postopek sprožen in ni obrazložilo, na čem temelji ugotovitev, da arbitražni postopek po ZDR ni bil sprožen pravočasno. Iz listin izhaja, da je bil predlog za arbitražni postopek podan v zakonitem roku, ni pa razčiščen, kdaj je svet delavcev imenoval svojega arbitra. Od tega, ali je bil program reševanja trajno presežnih delavcev sprejet pred izdajo sklepa z dne 27.10.2000 je odvisna zakonitost tega sklepa in sklepa komisije za pritožbe z dne 5.12.2000. Po 8. in 9. odstavku 35. člena ZDR mora namreč svet delavcev sprožiti postopek pred arbitražo v 8 dneh oz. v nadaljnjih 8 dneh po imenovanju arbitražne komisije o sporu odločiti; v nasprotnem primeru program velja za sprejetega. Le veljavno sprejet program reševanja trajno presežnih delavcev pa je lahko zakonita podlaga za sprejem sklepov z dne 27.10.2000 in 5.12.2000.

Ker je sodišče prve stopnje napačno uporabilo materialno pravo in posledično nepopolno ugotovilo dejansko stanje, je pritožbeno sodišče na podlagi 355. člena ZPP izpodbijano sodbo razveljavilo. V ponovljenem postopku naj sodišče prve stopnje dopolni dokazni postopek (tožnik je predlagal zaslišanje predstavnikov sindikata in predsednice sveta delavcev) ter ugotovi, kdaj je svet delavcev imenoval svojega arbitra in če se je to zgodilo v 8 dneh po seznaitvi s programom reševanja trajno presežnih delavcev nadalje ugotovi, kdaj je bila imenovana arbitražna komisija, vključno s predsednikom. Šele potem bo lahko odločilo, ali sta izpodbijana sklepa zakonita.

Zveza:

ZDR (1990) člen 35, 35/5. ZSDU člen 98, 98/1, 98/1-2.